
PROGRAMA

Curs Introducció a la història de la ceràmica espanyola

Del 27 de setembre al 22 de novembre de 2022

Museu del Disseny de Barcelona

PRESENTACIÓ

Aquest curs proposa un recorregut per la història de la ceràmica espanyola, des de l'antiguitat fins avui dia, mostrant com els procediments tècnics del passat, enllacen amb la producció moderna i la creació contemporània. Es tracta d'un curs teòric-pràctic estructurat en 8 sessions que combina la història amb altres aspectes d'importància per a l'estudi de la ceràmica com són el coneixement de les tècniques i materials o els mètodes analítics, així com la incursió en diferents àrees relacionades com ara la restauració, la documentació i la investigació de materials ceràmics.

Curs dirigit a: Professionals i estudiants d'Arqueologia, Història, Història de l'art, Restauració, Documentalistes i en general a totes aquelles persones interessades a aprofundir en el coneixement de la ceràmica espanyola.

El curs, realitzat en col·laboració amb Associació Catalana de Ceràmica, comptarà amb especialistes qualificats en cadascuna de les matèries tractades.

Personal docent: Alfons Romero i Vidal (Doctor, historiador i expert en ceràmica tradicional espanyola), Jaume Buxeda i Garrigós (Catedràtic d'Arqueologia i Arqueometria, Vicedegà de Recerca), Marisol Madrid i Fernández (Professora Agregada i Investigadora del GRACPE), Josep Antoni Cerdà i Mellado (Associació Catalana de Ceràmica), Isabel Fernández del Moral Delgado (Conservadora de Ceràmica del Museu del Disseny de Barcelona), M. Antonia Casanovas (Responsable de la col·lecció de ceràmica de la Fundació La Fontana), Carme Comas Camacho (Conservadora dels Museus d'Esplugues de Llobregat), Jesús-Àngel Prieto (Doctor en Història de l'art), Xisca Bernat Jaume (Conservadora-Restauradora).

CALENDARI

SESSIÓ 1

Dimarts 27 de setembre de 2022

La ceràmica. Tècniques i materials relacionats en la seva manufactura

El procés de fabricació de qualsevol objecte ceràmic s'inicia amb l'elecció del tipus d'argila, el seu tractament i manipulació, i els acabats, que tindran a veure amb l'ús al qual estarà destinat. La temperatura del forn i el tipus de cocció acabaran de donar les condicions determinades per a cadascun d'ells.

Docent: Alfons Romero i Vidal

SESSIÓ 2

Dimarts 4 d'octubre de 2022

La ceràmica: de la prehistòria a l'antiguitat. L'arqueologia de camp i de laboratori. Arqueometria

Cada cop trobem vestigis més antics de l'ús de la ceràmica. Des dels primers maons, bols o cassoles fetes a mà o a torn, fins a les produccions massives i seriades de vaixelles i contenidors de l'imperi romà, hi ha un llarg camí d'aprenentatge i perfeccionament de les tècniques. L'arqueologia és la ciència que ens permet obtenir coneixement del nostre passat material, també el ceràmic, i l'arqueometria és l'eina que ens proporciona una de les bases científiques per aquest coneixement. Explorarem també les possibilitats que ens ofereixen les Humanitats Digitals per l'estudi de la ceràmica i la seva classificació amb l'app dissenyada pel projecte ArchAIDE.

Docents: Jaume Buxeda i Garrigós; Marisol Madrid i Fernández

SESSIÓ 3

Dimarts 11 d'octubre de 2022

Ceràmica medieval andalusí i cristiana: València, Aragó, Catalunya i Andalusia

Encara que el descobriment dels vidrats en la ceràmica es remunten al III mil·lenni a Egipte i Mesopotàmia, a la península Ibèrica no serà fins a l'arribada dels musulmans i el seu establiment a Al-Àndalus al segle VIII, que no es coneixeran les tècniques que permetran obtenir unes superfícies brillants, impermeables i d'un color blanc que van donar unes possibilitats decoratives desconegudes fins al moment. L'anàlisi d'aquests materials ens permet conèixer els processos de producció. L'arqueometria ens permet fer un procés d'enginyeria inversa descobrint com es varen fer aquestes ceràmiques, els seus vidrats i pigments, amb les innovacions respecte del Món Antic. Igualment, veurem l'aplicació de l'app de l'ArchAIDE en la classificació segons les decoracions ceràmiques.

Docents: Isabel Fernández del Moral; Jaume Buxeda i Garrigós; Marisol Madrid i Fernández

SESSIÓ 4

Dimarts 18 d'octubre de 2022

Pisa renaixentista i barroca. Les produccions de Sevilla, Toledo, Talavera de la Reina, València, Aragó i Catalunya als segles XVI i XVII

El desplaçament dels focus de poder influiran també en les produccions ceràmiques. La repercussió del renaixement italià es deixarà sentir de manera clara als centres productors relacionats amb la cort espanyola a Toledo i Sevilla, com a centre neuràlgic del comerç amb Amèrica. L'altre focus, el del comerç mediterrani, tindrà també la seva pròpia evolució.

Docents: Josep Antoni Cerdà i Mellado; Isabel Fernández del Moral

SESSIÓ 5

Dimarts 25 d'octubre de 2022

La terrissa. Produccions i centres principals a Catalunya. Visió global de la terrissa espanyola

Les cuines, els rebosts, els magatzems, els vaixelles i els carros, les taules de les famílies senzilles... estaven plenes de terrissa. Cada objecte pensat per a una utilitat, única i concreta, ens ofereixen multitud de formes i funcions. La distorsió de la ciència arqueològica a l'hora de recol·lectar aquests tipus de material de forma escadussera, ha fet que el seu coneixement i reconeixement hagi estat més tardà.

Docent: Alfons Romero i Vidal

SESSIÓ 6

Dissabte 5 de novembre de 2022

Visita al Museu Rocaguinarda de Terrissa dels Països Catalans, Oristà

Docent: Alfons Romero i Vidal

SESSIÓ 7

Dimarts 8 de novembre de 2022

Les manufactures del segle XVIII: Pisa i porcellana de l'Alcora i del Buen Retiro i les fàbriques de pisa estampada del segle XIX

La forta influència de les corts reials europees, faran que els protocols a taula canviïn. El servei a la francesa i la imitació del funcionament de les grans fàbriques nacionals estrangeres, provocaran un canvi en la manera de produir vaixelles i atuells de taula als nostres centres productors. Afegit a les noves tipologies requerides pels nous aliments arribats d'Amèrica, proveiran les taules de nombroses tipologies i models decoratius, fortament influenciats per la porcellana oriental i europea, que ja s'havia assolit a alguns centres.

Docent: Maria Antonia Casanovas

SESSIÓ 8

Dimarts 15 de novembre de 2022

El Modernisme i ceràmica. La pell dels edificis

De la mà dels grans arquitectes del moment, vestirem la pell dels edificis modernistes, tot descobrint el paper clau que va jugar la ceràmica en l'arquitectura de la seva època. Posarem èmfasi en les diferents fàbriques que van fer-ho possible, en especial, en la fàbrica de ceràmica Pujol i Bausis, d'Esplugues de Llobregat. Avui en dia, aquesta fàbrica és el Museu de Ceràmica *La Rajoleta*, un indret immillorable per conèixer els conceptes clau del moviment a Catalunya.

Docents: Carme Comas Camacho; Xisca Bernat Jaume

SESSIÓ 9

Dissabte 19 de novembre de 2022

Visita a La Rajoleta i a l'exposició temporal Gaudí&trencadís. Museus d'Esplugues de Llobregat

SESSIÓ 10

Dimarts 22 de novembre de 2022

Entre la modernitat i la contemporaneïtat: la ceràmica d'autor

Les primeres manifestacions en aquest sentit sorgeixen com a resposta a les produccions en sèrie que començaren a produir-se al segle XIX a les fàbriques, fruit de la revolució industrial. La recuperació de les tècniques i els processos artesanals van convertir-se en una prioritat per a molts ceramistes que reclamàvem amb el seu treball el retorn a la peça única, i reivindicaven l'argila com a mitjà d'expressió artística.

Docent: Jesús-Àngel Prieto

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Dates i horari

Cada dimarts, del 27 de setembre al 22 de novembre de 2022, de 16.30 a 19.30 h.

Visites: dissabtes 5 de novembre i 19 de novembre de 2022.

Lloc

Museu del Disseny de Barcelona
Pl. de les Glòries Catalanes, 37,
08018 Barcelona

Més informació

Tel. 93 256 68 00

museudeldisseny@bcn.cat